

การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลี: กรณีศึกษาชื่อสถานที่ท่องเที่ยว

A Critical Analysis of Korean Transcription: A Case Study of Tourist Attraction Names

ธเนศ สายจิตบริสุทธิ์ (Tanes Saijitborisut) taness@chula.ac.th ^{1*}

¹ สาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(Korean section, Eastern Languages Department, Faculty of Arts, Chulalongkorn University)

*Corresponding Author. E-mail: taness@chula.ac.th

(Received: 31 July 2025; Revised: 2 December 2025; Accepted: 15 December 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นภาษาไทย จากคลังข้อมูลคำทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่รวบรวมจากหนังสือแนะนำเที่ยวจำนวน 6 เล่ม จำแนกข้อมูลตามช่วงเวลาก่อนและหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลี พ.ศ. 2555 ของราชบัณฑิตยสถาน คำทับศัพท์ที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งสิ้น 664 คำ ผลการศึกษาพบว่า คำทับศัพท์ส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งในช่วงเวลาก่อนและหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าว สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือความไม่สอดคล้องของการทับศัพท์จากภาษาเกาหลีผ่านอักษรโรมัน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานจริง ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงนำเสนอการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของการทับศัพท์ภาษาเกาหลีในหลายประเด็น ได้แก่ การแปลส่วนคำที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะ การจำแนกความสั้น – ยาวของเสียง การจำแนกเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางเสียง และการทับศัพท์ในประเด็นอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นปัญหาและเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีในอนาคต

คำสำคัญ: การทับศัพท์; ภาษาเกาหลี; ชื่อสถานที่ท่องเที่ยว; หนังสือแนะนำเที่ยว; หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีของราชบัณฑิตยสถาน

Abstract

This research aimed to examine the transcription of Korean based on a corpus of tourist-attraction names collected from six travel guidebooks, categorized into periods before and after the Royal Institute of Thailand promulgated the Korean Transcription Principles B.E. 2555 (2012). A total of 664 transcribed words were collected. The results indicated that the majority of transcriptions were not comply with the official principles in either period. The primary cause was inconsistent Romanization of Korean, which resulted in practical problems and obstacles in real-world usage. Accordingly, this research demonstrated a critical analysis of Korean transcription issues across several aspects, including the translation of generic terms (elements indicating the

type of proper noun), distinctions between long and short vowels, distinctions among allophones of the same phoneme, sound changes, and other transcription problems. The goal is to highlight these issues and to propose guidelines for improving and further developing the Korean transcription principles.

Keywords: Transcription; Korean language; Tourist attraction names; Travel guidebooks; Royal Institute transcription principles

บทนำ

ราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเกาหลีมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาอย่างยาวนาน โดยมีรากฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์จากการที่ประเทศไทยส่งกองกำลังทหารเข้าร่วมรบในสงครามเกาหลี (พ.ศ. 2493 – 2496) อันนำไปสู่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการในเวลาต่อมา และก่อให้เกิดการพัฒนาและขยายความร่วมมือร่วมกันในหลากหลายมิติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะมิติทางวัฒนธรรม ประเทศไทยถือเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเผยแพร่กระแสวัฒนธรรมเกาหลี (Korean wave) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมเกาหลีอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังส่งผลบวกต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ข้อมูลสถิติจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562, 2568) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2566 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปยังสาธารณรัฐเกาหลีจำนวน 505,762 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 ซึ่งมีจำนวน 95,902 คน คิดเป็นอัตราการเติบโตสูงถึง 5.27 เท่า โดยสาธารณรัฐเกาหลีถือเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมในอันดับที่ 5 ของนักท่องเที่ยวชาวไทย รองจากประเทศมาเลเซีย ลาว ญี่ปุ่น และกัมพูชา ตามลำดับ อิทธิพลทางวัฒนธรรมและพลวัตของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกับชาวเกาหลีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสัมผัสภาษา (language contact) อันนำไปสู่การยืมคำศัพท์ภาษาเกาหลีมาใช้ในบริบทสังคมไทยอย่างกว้างขวาง โดยมักปรากฏในรูปแบบการทับศัพท์ เนื่องจากคำยืมส่วนใหญ่เป็นชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อบุคคล สิ่งของ สถานที่ อาหาร ตลอดจนชื่อเรียกทางวัฒนธรรม ที่ไม่สามารถแปลหรือสรรหาคำไทยมาใช้แทนได้

ก่อนที่จะมีการบัญญัติหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีอย่างเป็นทางการ ในอดีตกระบวนการทับศัพท์ต้องเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการ สืบเนื่องจากความแตกต่างของอักขรวิธีและระบบเสียงระหว่างภาษาไทยกับภาษาเกาหลี ส่งผลให้การถ่ายทอดเสียงมีความคลาดเคลื่อนจากภาษาต้นทาง ดังจะเห็นได้จากคำว่า “김치” (gimchi), “태권도” (taekwondo) และ “서울” (Seoul) ที่ทับศัพท์เป็น กิมจิ เทควันโด และ โซล ตามลำดับ ซึ่งเป็นรูปแบบการทับศัพท์ที่อนุโลมให้ใช้ตามความนิยมในปัจจุบัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ที่เป็นมาตรฐานร่วมกัน เพื่อประสานความแตกต่างทางภาษาและรักษาอัตลักษณ์ของเสียงจากภาษาต้นทางให้มีความใกล้เคียง เหมาะสม และแม่นยำมากที่สุด

ราชบัณฑิตยสถาน (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานราชบัณฑิตยสภา) ในฐานะหน่วยงานหลักผู้กำหนดมาตรฐานการใช้ภาษาไทยจึงได้จัดทำและประกาศใช้ “หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลี พ.ศ. 2555” (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “หลักเกณฑ์ฯ (2555)”) โดยมีสาระสำคัญคือการใช้ระบบการถอดเป็นอักษรโรมัน (Romanization)

เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเสียง แทนการทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ภาษาไทยทั่วไปให้สามารถทับศัพท์ได้อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานที่เป็นเอกภาพ

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่า การนำหลักเกณฑ์ฯ (2555) ไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติยังคงประสบปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะประเด็นของความไม่สอดคล้อง (Inconsistency) ระหว่างกระบวนการทับศัพท์ด้วยอักษรโรมันกับอักษรไทย ส่งผลให้เกิดความพยายามในการปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์เพื่อรองรับการทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้ใช้หลักเกณฑ์บางส่วนยังขาดทักษะพื้นฐานทางภาษาเกาหลี การพึ่งพาอักษรโรมันในการถ่ายทอดเสียงจึงยังคงเป็นวิธีการหลักที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่การสืบค้นต้นตอของปัญหาและข้อจำกัดของการนำหลักเกณฑ์ฯ (2555) ไปใช้ โดยการศึกษาเปรียบเทียบคลังข้อมูลคำทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวเกาหลีจากหนังสือแนะนำเที่ยว จำแนกตามช่วงเวลาก่อนและหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าว พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างกลวิธีการทับศัพท์ที่ปรากฏจริงกับหลักเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ เพื่อทบทวนและเสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีในอนาคตให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทการใช้งาน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมคำทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวเกาหลีในหนังสือแนะนำเที่ยว ช่วงก่อนและหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555)
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของรูปแบบและกลวิธีการทับศัพท์ในแต่ละช่วงเวลา
3. เพื่อประเมินความสอดคล้องของกลวิธีการทับศัพท์กับหลักเกณฑ์ฯ (2555) และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองประเด็นหลัก ได้แก่ การยืมคำภาษาต่างประเทศ และการทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การยืมคำภาษาต่างประเทศ

การยืมภาษา (language borrowing) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาเชิงวัฒนธรรม โดยภาษาผู้รับนำลักษณะบางประการของภาษาต้นทางหรือภาษาผู้ให้มาใช้ (แพรวพยอม บุญยะผลึก, 2547) ซึ่งอาจปรากฏในรูปแบบของการยืมเสียง คำศัพท์ ลักษณะทางไวยากรณ์ หรือความหมาย อย่างไรก็ตาม การยืมภาษาที่เห็นชัดและพบมากที่สุดคือ การยืมคำภาษาต่างประเทศ เนื่องจากผู้ใช้ภาษาที่มีความจำเป็นต้องเรียกสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่สามารถหาคำไทยทดแทนได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นคำเกี่ยวกับศาสนา ปรัชญา โลกทัศน์ ค่านิยม ประดิษฐ์กรรม

นวัตกรรม วิทยาการ อาหาร การละเล่น ตลอดจนเหตุผลด้านจิตวิทยาที่มองว่าคำยืมมีสถานะสูงกว่าคำที่ใช้ในภาษาเดิม (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2555; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

ตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์การยืมคำในภาษาไทย คือ แม้ภาษาไทยจะมีคำไทยแท้เป็นพื้นฐาน แต่ก็มีคำยืมจากภาษาต่างประเทศมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยสามารถสืบย้อนกลับไปได้ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญอย่างศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีการยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้ (มงคล เดชนครินทร์, 2558) นอกจากนี้ ภาษาไทยยังได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศอื่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏว่ามีคำยืมภาษาต่างประเทศในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 รวมทั้งสิ้น 6,497 คำ จากภาษาต่างประเทศ 20 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร จีน ชาวญวน ญี่ปุ่น ตะเลง ทมิฬ บาลี เบงกาลี เปอร์เซีย โปรตุเกส ฝรั่งเศส พม่า มลายู ละติน สันสกฤต อังกฤษ อาหรับ ฮินดี และฮินดูสตานี (นันทิยา จันทรเนตร์ และจิรัฐพร ไทยงูเหลือม, 2556)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงถึงการยืมคำภาษาเกาหลีเข้ามาใช้ในภาษาไทยอย่างเป็นทางการ เนื่องจากยังไม่พบคำยืมภาษาเกาหลีที่ได้รับการบรรจุไว้ในพจนานุกรมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากพบว่าในอนาคตมีการยืมคำจากภาษาเกาหลีมาใช้อย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง ก็มีความเป็นไปได้ว่าคำเหล่านั้นอาจได้รับการบัญญัติให้เป็นคำในภาษาไทยได้ ดังเช่นกรณีของ *Oxford English Dictionary (OED)* ที่ได้ปรับปรุงรายการคำศัพท์เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 โดยได้บรรจุคำยืมจากภาษาเกาหลีจำนวน 26 คำ เช่น K-drama, Hallyu, mukbang และ daebak ต่อมาในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2567 ได้เพิ่มคำยืมภาษาเกาหลีอีก 8 คำ ได้แก่ dalgona, dalgona coffee, hyung, noraebang, maknae, jigae, tteokbokki และ pansori (Lee Gyu-lee, 2025)

อนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการบัญญัติคำยืมภาษาเกาหลีมาใช้ในภาษาไทย จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการยืมคำ โดยสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่ การยืมแบบทับศัพท์ การยืมแบบผสม การยืมแบบแปลง และการยืมแบบแปล (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560) โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำยืมภาษาเกาหลีในแต่ละรูปแบบ ดังนี้

1) การยืมแบบทับศัพท์ (loanword proper) เป็นการรับเสียงและความหมายของคำจากภาษาต้นทางมาใช้ โดยสะกดคำด้วยอักษรไทย และปรับการออกเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงภาษาไทย เช่น กิมจิ (김치) เทควันโด (태권도) และกรุงโซล (서울)

2) การยืมแบบผสม (loan blend) เป็นการนำคำยืมจากภาษาเกาหลีมาประสมกับคำไทย เพื่อระบุความหมายให้ชัดเจน เช่น คำว่า “떡” ซึ่งทับศัพท์ได้ว่า “ต็อก” แต่เมื่อระบุประเภทของคำว่าเป็นชื่อขนมหรือวัตถุดิบในการประกอบอาหาร ก็จะใช้เป็น “ขนมต็อก” หรือ “แป้งต็อก”

3) การยืมแบบแปลง (loan shift) เป็นการยืมคำมาใช้โดยขยายความหมายจากคำเดิม เช่น คำว่า “พี่ชาย” ใช้แทนคำว่า “오빠” (oppa) ในภาษาเกาหลี โดยขยายความหมายจากพี่ชายที่สืบสายโลหิตเดียวกันไปสู่แฟนหนุ่มที่มีอายุน้อยกว่า

4) การยืมแบบแปล (loan translation; calque) เป็นการใช้คำไทยแทนความหมายของคำในภาษาเกาหลี เช่น คำว่า “비빔밥” (bibimbap) ซึ่งประกอบด้วย “비빔” แปลว่า ผสมคลุกเคล้า และ “밥” แปลว่า

ข้าว จึงใช้คำว่า “ข้าวยา” โดยปรับการเรียงคำให้สอดคล้องกับโครงสร้างภาษาไทย และเพื่อป้องกันความสับสนกับ “ข้าวยาปักข์ใต้” จึงใช้วิธีการระบุขอบเขตเพิ่มเติมเป็น “ข้าวยาเกาหลี”

โดยทั่วไป การยืมคำภาษาต่างประเทศมักอยู่ในรูปแบบของการยืมแบบทับศัพท์ เช่นเดียวกับการยืมคำภาษาเกาหลีมาใช้ในภาษาไทย ที่มักเป็นการทับศัพท์ชื่อเฉพาะที่ไม่สามารถแปลได้ อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์การทับศัพท์และทั้งสองภาษามีอักษรวิธีและระบบเสียงที่แตกต่างกันมาก ทำให้เกิดอุปสรรคในการทับศัพท์อย่างมาก ดังจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

2. การทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรไทย

แม้ในปัจจุบันจะยังไม่มีระเบียบวิธีคำยืมภาษาเกาหลีมาใช้ในภาษาไทยอย่างเป็นทางการ แต่จากการใช้ภาษาจริงพบว่ามีกรับคำภาษาเกาหลีเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแพร่หลายของวัฒนธรรมเกาหลีในสังคมไทย ในกรณีที่สามารถแปลความหมายหรือใช้คำยืมจากภาษาอื่นที่คนไทยคุ้นเคยอยู่แล้ว การแปลจะช่วยให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจความหมายได้ชัดเจนกว่าการทับศัพท์ เช่น คำว่า “과거시험” “뽕꽃” และ “간장” ที่นิยมแปลเป็น ข้อสอบจอหงวน ดอกซากุระ และซีอิ๊ว มากกว่าการทับศัพท์เป็น ข้อสอบควากอ ดอกพื๊ด และคันจั้ง ตามลำดับ (เกวลิน ศรีม่วง, 2559) อย่างไรก็ตาม วิธีการแปลเช่นนี้สามารถใช้ได้กับคำยืมบางคำเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำที่คนไทยมีพื้นความรู้มาก่อนจากการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับประเทศอื่น เช่น จีนและญี่ปุ่น ในทางกลับกัน คำยืมอีกเป็นจำนวนมากมีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนอัตลักษณ์ของเกาหลีโดยตรง จึงไม่สามารถหาคำแปลทดแทนได้ ส่งผลให้คำยืมภาษาเกาหลีส่วนใหญ่ในภาษาไทยมักปรากฏในรูปแบบการทับศัพท์ (loanword proper) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ด้วยความแตกต่างของอักษรวิธีและระบบเสียงระหว่างภาษาไทยกับภาษาเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นจำนวนและรูปแบบของตัวอักษร ลักษณะของหน่วยเสียง โครงสร้างพยางค์ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ทำให้การทับศัพท์จากภาษาเกาหลีด้วยอักษรไทยเป็นเรื่องที่ยากและท้าทายมาตั้งแต่ในอดีต ส่งผลให้เกิดแนวทางการทับศัพท์ที่หลากหลายและขาดเอกภาพ ทั้งยังขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ใช้ภาษาแต่ละคน จึงพบว่าแม้จะเป็นคำยืมจากภาษาเกาหลีคำเดียวกัน ก็อาจมีวิธีการทับศัพท์ที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้ ราชบัณฑิตยสถานจึงได้จัดทำหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2555¹ หลักเกณฑ์ฯ (2555) ดังกล่าวมีลักษณะพิเศษ คือ การออกแบบให้ใช้สำหรับการทับศัพท์ภาษาเกาหลีจากอักษรโรมัน โดยกำหนดตารางเทียบเสียงสระกับพยัญชนะเกาหลีทั้งตามระบบ New System 2000 และระบบ McCune-Reischauer ซึ่งเป็นระบบที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) แนวทางดังกล่าวช่วยให้ผู้ใช้ภาษาทั่วไปสามารถเข้าถึงและใช้งานหลักเกณฑ์ฯ (2555) ได้ง่ายและสะดวกขึ้น แม้จะไม่มีความรู้หรือไม่สามารถอ่านภาษาเกาหลีออกก็ตาม

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555) อย่างเป็นทางการแล้ว แต่ยังพบการทับศัพท์ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์อยู่ไม่น้อย สะท้อนให้เห็นถึงข้อกังขาว่าหลักเกณฑ์ฯ (2555) ดังกล่าวมีความเหมาะสมและ

¹ ปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยรวมทั้งสิ้น 13 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส สเปน อิตาลี รัสเซีย อาหรับ อินโดนีเซีย มลายู เวียดนาม จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี

ตอบโจทย์การใช้งานจริงเพียงใด ทั้งยังทำให้ผู้ใช้ภาษาหลายคนเกิดความสับสนว่าควรจะเลือกวิธีการทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน หลักการถ่ายเสียงตามการออกเสียงของเจ้าของภาษา หรือหลักเกณฑ์การถอดอักษร (ธีระ รุ่งธีระ, 2564) ตัวอย่างเช่นคำว่า “설날” [설:날] หมายถึง วันขึ้นปีใหม่ของเกาหลี พบว่ามีการทับศัพท์แตกต่างกันถึงสามรูปแบบ ได้แก่ “ซ็อลลัล” ตามหลักเกณฑ์ฯ (2555) “ซอลลัล” ตามหลักเกณฑ์การถ่ายเสียง (transcription) และ “ซอลนัล” ตามหลักการถอดอักษร (transliteration) ความหลากหลายเช่นนี้ทำให้เกิดความสับสนในสังคมว่า ควรเลือกใช้รูปแบบใดจึงจะถือว่าถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

ที่ผ่านมา มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาประเด็นปัญหาของหลักเกณฑ์ฯ (2555) เช่น งานวิจัยของสิรินาถ ศิริรัตน์ (2559) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า หนึ่งในข้อจำกัดสำคัญของหลักเกณฑ์ฯ (2555) คือ การทับศัพท์ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ได้แก่ การแปลงจากภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมัน และจากอักษรโรมันเป็นอักษรไทยอีกทอดหนึ่ง กระบวนการเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ทำให้ผู้วิจัยมองว่าการอาศัยอักษรโรมันเป็นตัวกลางในการทับศัพท์อาจไม่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นหลักเกณฑ์เทียบเสียงภาษาเกาหลีเป็นอักษรไทย นอกจากนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีคนไทยจำนวนมากที่สามารถอ่านและออกเสียงภาษาเกาหลีได้ ผู้วิจัยจึงได้พยายามพัฒนาแนวทางการทับศัพท์ใหม่ โดยปรับตารางเทียบเสียงสระและพยัญชนะตามหลักเกณฑ์ฯ (2555) เดิม ด้วยการตัดข้อมูลส่วนที่เป็นอักษรโรมันออก เพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ภาษาเกาหลีสามารถนำไปใช้ทับศัพท์ได้โดยตรง วิธีการนี้มีความถูกต้องและแม่นยำมากกว่าการเทียบเสียงผ่านอักษรโรมัน นอกจากนี้ งานวิจัยดังกล่าว ยังได้เสนอแนวทางการปรับปรุงเพิ่มเติม เช่น การกำหนดรูปแบบการถ่ายเสียงพยัญชนะ “ㅇ” (อึอิง) รวมถึงการเพิ่มกฎการทับศัพท์ตามการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เช่น การกลมกลืนเสียงพยัญชนะ (자음동화) การกลมกลืนเสียงสระ (모음동화) และการแทนด้วยเสียงเพดานแข็ง (구개음화) เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการออกเสียงในภาษาเกาหลี

อีกทั้งยังได้สำรวจการทับศัพท์ภาษาเกาหลีโดยแบ่งคำออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ ชื่อบุคคล สถานที่ และอาหารจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 300 คำ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ฯ (2555) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า คำทับศัพท์จำนวนมากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยพบประเด็นปัญหาสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การเว้นวรรคระหว่างชื่อกับนามสกุล การใช้สระเสียงยาวกับคำที่ไม่มีตัวสะกด การใช้ตัวสะกดให้ตรงตามมาตรา การใช้ไม้ไต่คู้แทนเสียงสระสั้นลดรูปที่มีตัวสะกด (เพื่อให้เห็นว่าไม่ใช่คำในภาษาไทย หลีกเลี่ยงความหมายแฝง และช่วยให้ผู้อ่านสามารถแยกพยางค์ได้ถูกต้อง) และการละคำทับศัพท์ที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะทางภูมิศาสตร์ ผลสำรวจดังกล่าวสะท้อนถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างการใช้งานจริงกับหลักเกณฑ์ฯ (2555) และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการทบทวนหรือปรับปรุงหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีให้สอดคล้องกับการใช้ภาษาในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของเกวลิน ศรีม่วง (2560) ที่ศึกษาปัญหาของหลักเกณฑ์ฯ (2555) เช่นกัน โดยชี้ให้เห็นว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้จัดทำขึ้นจากการเทียบเสียงภาษาเกาหลีเป็นภาษาไทยโดยตรง เมื่อนำหลักเกณฑ์ฯ (2555) ไปทดสอบกับการแปลคำศัพท์เฉพาะทางวัฒนธรรม 1,354 คำ และให้นักศึกษาชาวเกาหลีที่กำลังศึกษาอยู่ที่สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยฮันุกุกภาษาและกิจการต่างประเทศ จำนวน 20 คน ประเมินว่ารูปแบบการทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์ฯ (2555) นั้นเหมาะสมหรือไม่ ผลปรากฏว่ามีส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสมเป็นจำนวนมาก ประเด็นปัญหาทั้งหมดที่พบนั้นเกี่ยวข้องกับการทับศัพท์โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาเกาหลี เนื่องจากหลักเกณฑ์ฯ (2555) ที่ใช้ในปัจจุบันกล่าวถึงเฉพาะการแทนด้วยเสียงพ่นลม

(유기음화) เท่านั้น ขณะที่ภาษาเกาหลีเป็นภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงเป็นจำนวนมาก ทำให้รูปแบบการทับศัพท์บางส่วนไม่สอดคล้องกับหลักการออกเสียงของเจ้าของภาษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัญหาเฉพาะในประเด็นของเสียงพยัญชนะ และสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

- 1) การทับศัพท์เสียงตัวสะกด “ㅇ”
- 2) การจำแนกเสียงย่อยของพยัญชนะ “ㄴ” เช่น “새아씨” (แซอาชี)
- 3) การเปลี่ยนแปลงทางเสียง
 - การแทนด้วยเสียงลิ้นไหล (유음화) เช่น “한글날” (ฮันกิลนัล), “신라” (ชินลา)
 - การแทนด้วยเสียงนาสิก (비음화) เช่น “먹물” (ม็อกมุล), “웃놀이” (ยุตโนรี)
 - การแทนด้วยเสียงเกร็ง (경음화) เช่น “맷돌” (แมดดล), “국밥” (คุกบับ)
 - การแทนด้วยเสียงเพดานแข็ง (구개음화) เช่น “같이” (คาที), “달하다” (ทาทีดา)

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยจัดทำตารางสรุปเสียงพยัญชนะที่ต้องเปลี่ยนเสียงเมื่อปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทับศัพท์ภาษาเกาหลีอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลคำศัพท์เฉพาะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพจนานุกรมเกาหลี-ไทยของสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวอาจไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้ถ้ายกสำหรับผู้ใช้ที่ไม่มีพื้นฐานภาษาเกาหลีมาก่อน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สังเกตได้อย่างเด่นชัดจากงานวิจัยที่ผ่านมา คือ ความพยายามในการปรับหลักเกณฑ์ฯ (2555) ให้เป็นการทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง เนื่องจากการทับศัพท์ผ่านอักษรโรมันก่อให้เกิดข้อผิดพลาดและความไม่เหมาะสมจำนวนมาก แต่ผู้วิจัยมีมุมมองที่แตกต่างออกไป โดยเห็นว่าการแก้ปัญหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือการย้อนกลับไปตรวจสอบต้นตอของปัญหาว่าเหตุใดการทับศัพท์จากอักษรโรมันจึงให้ผลที่ไม่สอดคล้องกับการทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง การพิจารณาปรับแก้จึงควรมุ่งเน้นที่การสร้างหลักเกณฑ์ที่สามารถใช้ได้ทั้งสำหรับผู้ที่มีความรู้และผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านภาษาเกาหลี เนื่องจากผู้ใช้หลักเกณฑ์การทับศัพท์ดังกล่าวมีความหลากหลาย การจัดทำหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เป็นเอกภาพ และเข้าถึงได้สำหรับผู้ใช้ทุกกลุ่มจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ยังควรพิจารณาด้วยว่ามีประเด็นใดที่ต้องเพิ่มเติมหรือปรับปรุงให้สอดคล้องกับการใช้งานจริงมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เอกสารเชิงเปรียบเทียบ (comparative documentary analysis) โดยการศึกษาคลังข้อมูลคำทับศัพท์เฉพาะชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาเกาหลีที่ปรากฏในบริบทของภาษาไทยผ่านหนังสือแนะนำเที่ยว² โดยไม่มีการเก็บข้อมูลจากมนุษย์โดยตรง การวิจัยมุ่งวิเคราะห์กลวิธีการทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาเกาหลี เปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนและหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555) รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงให้เหมาะสมและใช้

² ในหนังสือแนะนำเที่ยวมีคำทับศัพท์ภาษาเกาหลีหลากหลายประเภท เช่น ชื่อบุคคลสำคัญ สิ่งของ อาหาร รวมถึงคำเรียกทางวัฒนธรรม แต่เนื่องจากคำทับศัพท์เหล่านี้มีจำนวนจำกัด งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการรวบรวมคลังข้อมูลเฉพาะคำทับศัพท์ที่เป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งพบเป็นจำนวนมากและปรากฏซ้ำกันในหนังสือแนะนำเที่ยว ทำให้สามารถรวบรวมและนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้อย่างเหมาะสม

งานได้จริงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ งานวิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ คลังข้อมูลคำทับศัพท์ภาษาเกาหลีที่เป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งปรากฏในหนังสือแนะนำเที่ยว เหตุผลที่เลือกใช้หนังสือเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถระบุปีพิมพ์ได้ชัดเจน ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลตามช่วงเวลาที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงระยะเวลา ดังนี้

- 1) ระยะเวลาหนึ่ง “ก่อนปี พ.ศ. 2555” ช่วงก่อนการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555)
- 2) ระยะเวลาที่สอง “ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 – 2560” ช่วงหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555)
- 3) ระยะเวลาที่สาม “ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 – ปัจจุบัน” ช่วงติดตามผลหลังจากที่เคยมีผู้วิจัยศึกษาการทับศัพท์ภาษาเกาหลีในปี พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560

จากการสืบค้นรายการหนังสือในหมวด “เกาหลี -- ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว” ในฐานข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบประชากรทั้งหมด 69 รายการ จำแนกตามช่วงระยะเวลาได้ดังนี้ ระยะเวลาที่หนึ่ง 34 รายการ ระยะเวลาที่สอง 24 รายการ และระยะเวลาที่สาม 11 รายการ ต่อมา ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างหนังสือแนะนำเที่ยวจากแต่ละช่วงเวลา จำนวน 2 เล่มต่อช่วง รวมเป็น 6 เล่ม และกำหนดอักษรย่อสำหรับการอ้างอิงข้อมูลในงานวิจัยเป็น 1A, 1B, 2A, 2B, 3A และ 3B ตามลำดับ รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างแสดงไว้ในตารางที่ 1 ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์	ผู้เขียน/บรรณาธิการ	สำนักพิมพ์	จำนวน	
					หน้า	คำทับศัพท์
1A	ใครๆ ก็ไปเที่ยวเกาหลี	2550	อดิศักดิ์ จันทรดวง	ด้านสุทธาการพิมพ์	207	863
1B	เที่ยวไม่จ้อทัวร์ ตีตัวตะลุยเกาหลี	2551	นัท	ทิป ไทย อินเตอร์บุ๊ค	304	853
2A	คู่มือนักท่องเที่ยวเกาหลีใต้	2557	ตฤตา	อหิตตา	283	1,050
2B	โซล ใครๆ ก็เที่ยวได้ [Edition 2]	2559	DPlus Guide Team	โปรวิชั่น	400	884
3A	เที่ยวไม่จ้อไกด์ เกาหลี โซล-ปูซาน	2561	เม ศศิญากร	ทิปไทยอินเตอร์บุ๊ค	352	1,435
3B	เกาหลี (โซล+ปูซาน) เล่มเดียวเที่ยวได้จริง	2566	สิรภพ มหรรษสุวรรณ	The Letter	323	848

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมคลังข้อมูลคำทับศัพท์ภาษาเกาหลีที่เป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวจากหนังสือแนะนำเที่ยวจำนวน 6 เล่ม โดยบันทึกหมายเลขหน้าและรายการคำทับศัพท์ภาษาเกาหลีที่ถ่ายทอดเป็นอักษรไทยลงในโปรแกรม Microsoft Excel นอกจากนี้ หากผู้เขียนหนังสือระบุข้อมูลในรูปแบบอักษรโรมันและ/หรืออักษรฮันกึลควบคู่กับคำทับศัพท์ ผู้วิจัยก็จะเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้เช่นกัน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ ทั้งในด้านการตรวจสอบที่มาของคำจากภาษาต้นทางในกรณีที่มีความกำกวมหรือไม่สามารถสืบทราบได้ ตลอดจนการศึกษากลิวิธีที่ผู้เขียนใช้ในการทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรไทย

ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้พิจารณาตัดบางรายการคำออกจากคลังข้อมูล ได้แก่ รายการคำยืมที่ไม่ใช่คำทับศัพท์ เช่นคำว่า “청와대” (Blue House) ซึ่งใช้กลวิธีการแปลเป็น “ทำเนียบประธานาธิบดี” แต่ยังเก็บรายการคำที่ใช้กลวิธีผสมระหว่างการแปลกับการทับศัพท์ เช่น “경기도” (Gyeonggi-do) ซึ่งปรากฏการยืมคำในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น จังหวัดเคียงจิ จังหวัดเคียงกิโด จังหวัดเคียงกิ จังหวัดคยองกิ และจังหวัดคยองกี นอกจากนี้ รายการคำทับศัพท์ที่เป็นชื่อเมืองหลวง เช่น “โซล” “กรุงโซล” “เมืองโซล” และ “เมืองหลวงโซล” เนื่องจากเป็นคำทับศัพท์ที่ใช้อย่างแพร่หลายและเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมรายการคำดังกล่าว

จากการเก็บรวบรวมคลังข้อมูลทั้งหมด พบว่า มีรายการคำทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวรวม 5,933 รายการ (token) โดยนับรวมรายการที่ปรากฏซ้ำทั้งหมด จำแนกตามเล่มได้ ดังนี้ เล่ม 1A จำนวน 863 รายการ เล่ม 1B จำนวน 853 รายการ เล่ม 2A จำนวน 1,050 รายการ เล่ม 2B จำนวน 884 รายการ เล่ม 3A จำนวน 1,435 รายการ และเล่ม 3B จำนวน 848 รายการ

ต่อมา ผู้วิจัยได้นำรายการคำทั้งหมดมาจัดเรียงตามลำดับคำในภาษาต้นทาง และตัดรายการคำที่ปรากฏซ้ำภายในหนังสือแต่ละเล่มออก แต่ไม่ได้ตัดคำที่เขียนสะกดไม่ถูกต้องตามอักขรวิธีด้วย เพื่อรักษาข้อมูลตามที่ปรากฏจริงไว้ทั้งหมด จนได้ชุดรายการคำที่แท้จริง ผลการจัดเรียงและคัดเลือกลำดับทำให้ได้ชุดรายการคำทั้งหมด 664 คำ ตัวอย่างการเก็บรวบรวมและการนำเสนอรายการคำทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวแสดงไว้ในตารางที่ 2 สำหรับการอ้างอิงตัวอย่างคำทับศัพท์ประกอบการอธิบาย ผู้วิจัยจะกำกับด้วย “เล่มที่ของหนังสือ” เช่น (1A) และ/หรือ “ลำดับที่ของรายการคำ” เช่น (664)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลคำทับศัพท์

ที่	อักษรฮันกิล	อักษรโรมัน	1A	1B	2A	2B	3A	3B
45	경희궁/ 경희대학교	Gyeonghuigung/ Kyunghee University	- พระราชวัง เคียงฮยุง		- เคียงฮยุง - พระราชวังเคียงฮยุง	- พระราชวังเคียงฮยุง - มหาวิทยาลัยคยองฮี	- พระราชวังคยองฮี - คยองฮี	
82	근정전	Geunjeongjeon	- พระที่นั่ง คินซองจอน	- ตำหนักคิน-จอง- จอน	- ตำหนักคินจองจอน	- คินซองจอน	- พระที่นั่ง คินจ็องจ็อน	- พระที่นั่ง กึนซองจอน
150	대학로	Daehangno	- แทฮังโน - ถนนแทฮังโน		- แทฮังโน - ถนนแทฮังโน - สถานีแทฮังโน	- แทฮักโร - ถนนแทฮักโร - ศิลปะแทฮักโร	- แทฮักโร - ถนนสายวัฒนธรรม แทฮักโร	- แทฮังโน
157	덕수궁	Deoksugung	- พระราชวังต็อกซุง - พระราชวัง ต็อกซุง	- พระราชวังต็อกซุง - พระราชวังต็อกซุง - พระราชวังต็อกซุง	- ต็อกซุง - พระราชวังต็อกซู - พระราชวังต็อกซู - พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ พระราชวังต็อกซู	- ต็อกซุง - พระราชวังต็อกซู - พระราชวังต็อกซู - พิพิธภัณฑ์ศิลปะ แห่งชาติต็อกซู - พระราชวังต็อกซู - ต็อกซุงกิล	- ท็อกซู - วังท็อกซู - พระราชวังท็อกซู	- ต็อกซุง - พระราชวังต็อกซู
255	북한산	Bukhansan	- อุทยานแห่งชาติ พูกันซาน	- พูกันซาน - หุบเขาพูกันซาน - อุทยานแห่งชาติพู กันซาน - อุทยานพูกันซาน	- พูกันซานซง - ป้อมพูกัน - ภูเขาพูกัน	- พูกักซาน - เขาพูกักซาน - ภูเขาพูกักซาน - เทือกเขาพูกักซาน - ทิวเขาพูกักซาน - ยอดเขาพูกักซาน	- เขาพูกักซัน	
351	송례문	Sungnyemun	- ซุงเนมุน		- ซุงเยมุน	- ซุงเยมุน	- ซุงเนเยมุน	- ประตูซุงเยมุน

ที่	อักษรฮันกิล	อักษรโรมัน	1A	1B	2A	2B	3A	3B
					- ประตูซุงเน		- ตลาดซุงนเยมน - ประตูซุงนเยมน	
360	신세계	Shinsegae			- ห้างสรรพสินค้า ชินเซแก	- ห้างสรรพสินค้า ชินเซเกะ	- ชินเซเกะ - ห้างชินเซเกะ - ห้างสรรพสินค้า ชินเซเกะ	- ห้างชินเซเกะ
383	압구정	Apgujeong		- อับกูจอง	- อัฟกูจง - อัฟกูจงดง - ถนนอัฟกูจง - สถานีอัฟกูจงดง	- อัปกูจอง - อัฟกูจอง	- อับกูจีอง - อับกูจีองแพซัน สตรีท - ถนนอับกูจีอง - สถานีอับกูจีอง - สถานีอับกูจีอง โรตีโอ	- อัฟกูจอง - ถนนขอบปิง อัฟกูจอง โรตีโอ
487	잠실	Jamsil	- ซัมซิล - เขตซัมซิล - สถานีซัมซิล	- ซัมซิล - ท่าแจมซิล - ท่าเรือจัมซิล - ท่าเรือแจมซิล - ศูนย์กีฬาซัมซิล	- ซัมซิล - ศูนย์กีฬาซัมซิล - สถานีซัมซิล	- จัมซิล - แหล่งช้อปปิ้งใต้ดิน จัมซิล	- ซัมซิล	- จัมซิล
494	전라북도	Jeollabuk-do	- ซอลลาบุกโด	- ซอลลาบุก-โด - จังหวัดซอลลาบุก-โด	- ซอลลาบุก - ซอลลาเหนือ	- ซอลลาเหนือ	- ซ็อลลาเหนือ	
517	중화전	Junghwajeon	- พระที่นั่งซุงวาจอน		- ทองพระโรง ซุงฮวาจอน	- พระที่นั่งซุงวาจอน		- พระที่นั่งจุงฮวา จอน

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมคลังข้อมูลคำทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาเกาหลีที่ปรากฏในหนังสือแนะนำเที่ยวจำนวน 6 เล่ม พบว่ามีคำทับศัพท์รวมทั้งสิ้น 5,933 รายการ เมื่อนำรายการคำทับศัพท์ทั้งหมดมาจัดเรียงและจำแนกตามคำศัพท์ต้นทางในภาษาเกาหลี พบว่ามีคำที่ไม่ซ้ำกันรวม 664 คำ รายละเอียดปริมาณความถี่ของคำทับศัพท์ที่พบ และจำนวนคำศัพท์ต้นทางในแต่ละเล่มแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบจำนวนคำทับศัพท์จำแนกตามหนังสือแนะนำเที่ยว

	1A	1B	2A	2B	3A	3B	รวม
คำทับศัพท์ (รายการ)	863	853	1,050	884	1,435	848	5,933
คำศัพท์ต้นทาง (คำ)	185	149	359	176	260	113	664

คำศัพท์ต้นทางในภาษาเกาหลีบางรายการเป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมสูง จึงปรากฏในหนังสือแนะนำเที่ยวทั้ง 6 เล่ม ในขณะที่บางคำอาจเป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวใหม่หรือเป็นข้อมูลเชิงลึก จึงปรากฏในหนังสือแนะนำเที่ยวเพียงหนึ่งหรือสองเล่มเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คลังข้อมูลคำทับศัพท์ดังกล่าวถือว่ามีจำนวนมากเพียงพอสำหรับใช้ประกอบการอธิบายกลวิธีการทับศัพท์ เนื่องจากเป็นคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะที่ไม่สามารถหาคำในภาษาไทยมาใช้แทนได้ นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวยังสามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายในส่วนของการเทียบเสียงสระกับพยัญชนะ เพื่อทดแทนคำตัวอย่างเดิมบางส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่เหมาะสม เช่น กรณีของตัวอย่างคำที่เป็นคำวิสามานยนาม คำกริยา หรือคำช่วย ซึ่งไม่จำเป็นต้องทับศัพท์

คำตัวอย่างเดิม

개 (gae, แค) แปลว่า สุนัข

서다 (seoda, ซอดา) แปลว่า ยืน

사다 (sada, ซาดา) แปลว่า ซื้อ

대답 (daedap, แทดบ) แปลว่า ตอบ

คำตัวอย่างใหม่

→ 개성 (Kaesong, แคซอง) (23)

→ 서대문 (Seodaemun, ซอแดมุน) (293)

→ 사당 (Sadang, ซาดัง) (263)

→ 동대문 (Dongdaemun, ทงแดมุน) (172)

อย่างไรก็ตาม ยังมีเสียงสระและพยัญชนะในบางโครงสร้างพยางค์ที่ไม่สามารถหาคำในคลังข้อมูลข้างต้นมาใช้แทนได้ ยกตัวอย่าง “예” (e, เอ) แปลว่า ที่, “옆 사람” (yeopsaram, ย็อบซารัม) แปลว่า คนข้าง ๆ, “γεν날” (gyennal, เคเย็นนัล) แปลว่า วันสงกรานต์ และ “스win” (swin, ชวิน) แปลว่า จำนวนห้าสิบ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาหาตัวอย่างคำทับศัพท์จากแหล่งอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถเติมเต็มตัวอย่างที่เหมาะสมได้อย่างครบถ้วน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ากลวิธีการทับศัพท์ในแต่ละช่วงระยะเวลา มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะกรณีของสระประสม กล่าวคือ ในระยะที่หนึ่ง “ก่อนปี พ.ศ. 2555” ที่ยังไม่มีมีการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555) การทับศัพท์บางคำจึงไม่สอดคล้องกับการออกเสียงจริงในภาษาเกาหลี เนื่องจาก

เสียงสระประสมของภาษาเกาหลีเกิดจากการประสมระหว่างเสียงกึ่งสระกับเสียงสระเดี่ยว ซึ่งไม่ปรากฏในระบบเสียงภาษาไทย เช่น กรณีของเสียงกึ่งสระ /j/ การทับศัพท์ในระยะแรกจึงจำเป็นต้องเลือกใช้เสียงสระประสมในภาษาไทยที่ใกล้เคียงที่สุดมาแทน หรือใช้วิธีการลดเสียงกึ่งสระนั้นออกไป

경기도 (Gyeonggi-do)	→	เคียงจิโด, จังหวัดเคียงจิ, จังหวัดเคียงกิโด (1A, 31)
청계천 (Cheonggyecheon)	→	ซองเกซอน, คลองซองเกซอน (1A, 548)

ต่อมา เมื่อคนไทยเริ่มรู้จักและศึกษาภาษาเกาหลีกันมากขึ้น พร้อมกับการประกาศใช้หลักเกณฑ์ฯ (2555) ส่งผลให้กลวิธีการทับศัพท์เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องและใกล้เคียงกับเสียงสระประสมในภาษาเกาหลี แม้จะขัดกับแนวปฏิบัติของการเขียนสะกดคำตามอักขรวิธีในภาษาไทย เช่น การสร้างรูปแบบการเขียนพยัญชนะควบกล้ำที่ใช้เสียง “ย” เป็นเสียงพยัญชนะลำดับที่สอง

경기도 (Gyeonggi-do)	→	เคียงกิ, จังหวัดเคียงกิ (2A, 31) คยองกิ, จังหวัดคยองกิ (2B, 31) คย็องกิ, จังหวัดคย็องกิ (3A, 31) จังหวัดคยองกิ (3B, 31)
청계천 (Cheonggyecheon)	→	ช็องกเยช็อน, คลองช็องกเยช็อน (3A, 548)

กรณีของเสียงกึ่งสระ /w/ สามารถเชื่อมโยงกับลักษณะของเสียงพยัญชนะควบกล้ำ “ว” ได้ แต่สำหรับเสียงที่ไม่มีคู่พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทย เช่น /hw/ ผู้เขียนหนังสือบางเล่มเลือกที่จะลดเสียงพยัญชนะออกไปเช่นกัน แต่ต่อมาในภายหลัง จึงเริ่มนิยมเขียนในรูปแบบคำควบกล้ำ แต่อาจเป็นอุปสรรคสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาเกาหลีที่มักอ่านออกเสียงแยกเป็นคำสองพยางค์ แทนที่จะออกเสียงควบกล้ำเป็นคำพยางค์เดียว อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มเสียงพยัญชนะควบกล้ำที่ปรากฏในภาษาไทย เช่น /kw/ หรือ /khw/ สามารถเขียนสะกดคำและอ่านออกเสียงได้ตามอักขรวิธีในภาษาไทย

혜화 (Hyehwa)	→	สถานียเวา (2A, 632) ตลาดฮเยฮวา (3A, 632)
광장시장 (Gwangjangsijang)	→	ตลาดกวางจาง (1B, 2B, 3B, 69) ตลาดควังจาง (3A, 69)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคำข้อมูลทั้งหมดพบว่า ผู้เขียนส่วนใหญ่นิยมเขียนกำกับคำทับศัพท์ในรูปอักษรโรมันด้วย และในบางเล่ม เช่น 2B, 3A และ 3B ยังมีการใส่ข้อมูลในรูปอักษรฮันกิลเพิ่มเติมอีกด้วย แม้ว่าจะมีข้อมูลภาษาเกาหลีประกอบอยู่ก็ตาม แต่จากการสังเกตและพิจารณากลวิธีการทับศัพท์อย่างละเอียด สามารถ

สันนิษฐานได้ว่าผู้เขียนหนังสือใช้กลวิธีการทับศัพท์จากอักษรโรมันเป็นหลัก เนื่องจากหากทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง จะไม่มีปรากฏลักษณะการทับศัพท์ที่ขัดแย้งการออกเสียงและการแบ่งพยางค์ในภาษาเกาหลี เช่น

가평 (Gapyeong)	→	แกปยอง (1A, 7)
홍대 (Hongdae)	→	ฮองแด (1B, 637)
조계사 (Jogyesa)	→	ช็อกย็ซา, วัดช็อกย็ (2A, 503)
의암호 (Uiamho)	→	ทะเลสาบยูเอียม (2B, 461)
금청교 (Geumcheongyo)	→	ตลาดคิมช็องโย (3A, 87)
강원도 (Gangwon-do)	→	จังหวัดกังวอน (3B, 19)

ข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่หลักเกณฑ์ฯ (2555) ได้ระบุไว้ใน “หลักเกณฑ์ทั่วไป” ว่า “หลักเกณฑ์นี้ใช้สำหรับเขียนทับศัพท์ภาษาเกาหลีที่เขียนด้วยอักษรโรมัน โดยมีตารางเทียบเสียงสระและพยัญชนะตามทีออกเสียงในภาษาเกาหลีมาตรฐานไว้ให้เป็นแนวเทียบ” ทั้งในระบบ New System 2000 และระบบ McCune-Reischauer เนื่องจากผู้ใช้หลักเกณฑ์นี้มิได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ผู้ที่เคยศึกษาหรือมีความรู้ภาษาเกาหลีมาก่อน ยังมีอีกหลายสายงานที่ต้องพึ่งพาการทับศัพท์ภาษาเกาหลีจากอักษรโรมันอยู่ ซึ่งขัดกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของสิรินาถ ศิริรัตน์ (2559) และเกวลิน ศรีม่วง (2560) ที่พยายามเสนอให้ทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาที่งานวิจัยในอดีตพยายามให้ทับศัพท์จากภาษาเกาหลีโดยตรง เนื่องจากวิธีดังกล่าวทำให้สามารถทับศัพท์ได้ใกล้เคียงกับภาษาต้นทางมากกว่า แต่ประเด็นที่สำคัญคือ หากพิจารณาหลักเกณฑ์ฯ (2555) อย่างละเอียด จะพบว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวยังมีความไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การทับศัพท์จากภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมันในหลายส่วน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรแก้ไขที่ต้นตอของปัญหา โดยการปรับหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับการทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมันที่คนเกาหลีใช้เป็นมาตรฐานในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งผู้ที่มีความรู้และผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาเกาหลีอย่างเป็นเอกภาพ สำหรับประเด็นที่ควรพิจารณาปรับแก้มีทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ การแปลส่วนคำที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะ การจำแนกความสั้น – ยาวของเสียง การจำแนกเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางเสียง และการทับศัพท์ในประเด็นอื่น

1. การแปลส่วนคำที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะ

ตามปกติ คำยืมบางคำจะประกอบด้วยส่วนที่เป็น “ชื่อเฉพาะ” และ “คำทั่วไปที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะ” เช่น จังหวัด หรือเมือง ในหลักเกณฑ์ฯ (2555) ได้กำหนดแนวทางไว้ว่า “คำวิสามานยนามเช่นชื่อทางภูมิศาสตร์ที่เขียนด้วยอักษรโรมัน แม้ว่าจะเว้นวรรคหรือมีเครื่องหมายใดก็ตาม ให้ทับศัพท์โดยเขียนติดกัน ส่วนคำที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะไม่ต้องทับศัพท์” โดยได้ยกตัวอย่างคำทั่วไปที่บอกประเภทของชื่อเฉพาะ เช่น จังหวัด เมือง ปกครองพิเศษ กรุง เมือง อำเภอ เขต แม่น้ำ ภูเขา เกาะ มหาวิทยาลัย สถานีรถไฟ ตลาด และถนน ซึ่งให้ใช้ในรูปแบบการแปลเป็นภาษาไทยแทนการทับศัพท์ เช่น

강원도 (Gangwon-do)	→	จังหวัดคังวอน
한강 (Hangang)	→	แม่น้ำฮัน
제주도 (Jeju-do)	→	เกาะเชจู

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการทับศัพท์คำในหนังสือแนะนำเที่ยวที่มีคำบอกประเภทของชื่อเฉพาะ

1A	1B	2A	2B	3A	3B
- คังวอนโด	- คังวอน-โด	- คังวอน	- คังวอน - จังหวัดคังวอนโด	- คังว็อน - จังหวัดคังวอน - จังหวัดคังว็อน	- จังหวัดคังวอน
- แม่น้ำฮัน - แม่น้ำฮันกั๋ง - น้ำฮัน	- แม่น้ำฮาน - แม่น้ำฮันคัง	- แม่น้ำฮัน	- ฮันกั๋ง - แม่น้ำฮัน	- แม่น้ำฮัน - รินน้ำฮัน	- แม่น้ำฮัน
- เชจู - เชจูโด - เกาะเชจู - เกาะเชจู	- เชจู - เกาะเจจู - เกาะเชจูโด	- เชจู	- เชจู	- เชจู - เกาะเชจู	- เกาะเจจู

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การทับศัพท์ภาษาเกาหลีที่ปรากฏในหนังสือแนะนำเที่ยวทั้งสามช่วงเวลามีกลวิธีการใช้คำบอกประเภทที่หลากหลาย ทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ (2555) โดยจากการพิจารณาพบว่า มีกลวิธีหลักทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่

หนึ่ง การละคำบอกประเภท เช่น คังวอน เชจู

สอง การแปลคำบอกประเภท เช่น จังหวัดคังวอน เกาะเชจู แม่น้ำฮัน

สาม การทับศัพท์คำบอกประเภท เช่น คังวอน-โด ฮันกั๋ง

สี่ การแปลและการทับศัพท์คำบอกประเภทร่วมกัน เช่น จังหวัดคังวอนโด เกาะเชจูโด แม่น้ำฮันคัง

ท่ามกลางความหลากหลายของกลวิธีทับศัพท์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้เป็นหนึ่งในปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณาเพื่อปรับปรุงในอนาคต ทั้งเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการทับศัพท์ และเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละรูปแบบ จะพบว่าการแปลคำบอกประเภทของชื่อเฉพาะตามรูปแบบที่สอง อาจนำไปสู่ความรู้สึกละเลยที่ไม่เป็นธรรมชาติเมื่อนำไปใช้งานจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทการสื่อสารระหว่างภาษา เช่น เมื่อนำคำทับศัพท์ที่ผ่านการแปลคำบอกประเภทไปใช้ในกรอบประโยคภาษาอังกฤษ “I want to go to (ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่มีคำบอกประเภท)” เช่น “I want to go to Han” เพื่อสื่อความหมายว่า “ฉันต้องการไปแม่น้ำฮัน” เจ้าของภาษาที่เป็นคนเกาหลีย่อมไม่สามารถเข้าใจได้ เนื่องจาก

คำว่า “Han” ไม่สามารถสื่อความหมายถึงสถานที่หรือความหมายทางภูมิศาสตร์ใด ๆ และทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรใช้รูปแบบที่สาม คือการทับศัพท์คำบอกประเภทไปพร้อมกัน เพื่อรักษารูปคำของภาษาต้นทางและช่วยให้การสื่อสารในบริบทพหุภาษาชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม หากต้องการให้ผู้รับสารชาวไทยเข้าใจประเภทของสถานที่อย่างชัดเจน ก็สามารถเลือกใช้รูปแบบที่สี่ คือการทับศัพท์ร่วมกับการแปลคำบอกประเภทของชื่อเฉพาะ ซึ่งเอื้อต่อความเข้าใจทั้งในภาษาไทยและภาษาอื่น แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่น พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้ทับศัพท์คำบอกประเภทของชื่อเฉพาะ และสามารถใส่คำแปลคำบอกประเภทกำกับร่วมด้วยได้³ เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นมีโครงสร้างและลักษณะทางภาษาใกล้เคียงกับภาษาเกาหลี จึงเห็นว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้หลักการเดียวกันกับการทับศัพท์คำบอกประเภทของชื่อเฉพาะในภาษาเกาหลีได้เช่นเดียวกัน

2. การจำแนกความสั้น – ยาวของเสียง

ตามกฎการออกเสียงมาตรฐานในภาษาเกาหลี (표준 발음법) อธิบายว่า ระบบเสียงภาษาเกาหลีมีการจำแนกความแตกต่างระหว่างเสียงสั้นกับเสียงยาว แต่เสียงยาวจะเกิดขึ้นเฉพาะในตำแหน่งต้นคำจากอิทธิพลการกลายของเสียงวรรณยุกต์ในอดีต อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ คนเกาหลีในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะไม่จำแนกความหมายของคำตามความสั้น – ยาวของเสียงอีกต่อไป หากแต่อาศัยการตีความจากบริบทที่คำนั้นปรากฏแทน (ธนศ สายจิตบริสุทธิ์, 2568) ผลจากลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวทำให้ไม่มีการถ่ายทอดความสั้น – ยาวของเสียงเมื่อต้องทับศัพท์จากภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมัน แตกต่างจากการทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรไทยที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ฯ (2555) ซึ่งได้ระบุอย่างชัดเจนให้จำแนกความสั้น – ยาวของเสียงสระ โดยพิจารณาตามเงื่อนไขของโครงสร้างพยางค์ว่าเป็น “พยางค์เปิด” (ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย) หรือ “พยางค์ปิด” (มีเสียงพยัญชนะท้าย) ดังตัวอย่างรายละเอียดการทับศัพท์เสียงสระ “ㅏ” ตามเงื่อนไขดังกล่าวในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตัวอย่างหลักเกณฑ์การทับศัพท์เสียงสระในตารางการเทียบเสียงสระ (ระบบ New System 2000)

อักษรโรมัน	อักษรเกาหลี	ไทยใช้	ตัวอย่าง		
			คำ	คำทับศัพท์	ความหมาย
a	ㅏ	อา (เมื่อเป็นพยางค์เปิด ไม่มีพยัญชนะต้น)	ai	อาอี	เด็ก
		-า (เมื่อเป็นพยางค์เปิด ไม่มีพยัญชนะต้น)	nara	นารา	ประเทศ
		อ- (เมื่อเป็นพยางค์เปิด ไม่มีพยัญชนะต้น)	ap	อับ	ข้างหนา
		ั- (เมื่อเป็นพยางค์เปิด ไม่มีพยัญชนะต้น)	bap	พับ	ข้าว

³ ในหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่น พ.ศ. 2561 ระบุว่า “คำบอกประเภทวิสามานยนามที่เป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะ เช่น แม่น้ำ ภูเขา เกาะ ทะเลสาบ วัด ในการทับศัพท์ให้ทับศัพท์ชื่อเฉพาะนั้นทั้งหมดและอาจใส่คำแปลของคำบอกประเภทวิสามานยนามไว้ข้างหน้าด้วย” เช่น “Arakawa” ทับศัพท์เป็น แม่น้ำอารากาวะ (kawa แปลว่า แม่น้ำ) “Gussan” ทับศัพท์เป็น ภูเขาเก็ซซัน, ภูเขาเก็ซซัง (san แปลว่า ภูเขา) และ “Kinkakuji” ทับศัพท์เป็น วัดคิงกาคุจิ (ji แปลว่า วัด) (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561)

การทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างจากหลักเกณฑ์การเขียนสะกดคำยืมจากภาษาต่างประเทศ (외래어 표기법) ที่กำหนดให้ “외래어의 1 음운은 원칙적으로 1 기호로 적는다.”⁴ หนึ่งหน่วยเสียงของคำยืมภาษาต่างประเทศให้เขียนแทนด้วยหนึ่งสัญลักษณ์ แม้ว่าวิธีการทับศัพท์เสียงสระภาษาเกาหลีโดยการจำแนกตามความสั้น – ยาวของเสียงสระ อาจขัดกับหลักการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งกับหลักเกณฑ์ฯ (2555) ด้วยเหตุผลที่ว่า หากพิจารณาอักษรไทยที่นำมาใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ในภาษาเกาหลี (ตำแหน่งพยางค์แรก) จะสังเกตได้ว่าเสียงพยัญชนะภาษาเกาหลีทั้งหมด (ยกเว้นพยัญชนะเสียงเกร็ง ได้แก่ ㅃ, ㄸ, ㅌ, ㄴ, ㄷ) รวมถึงเสียงกึ่งสระที่ปรากฏในสระประสมในกรณีที่ไม่ใช่เสียงพยัญชนะต้นพยางค์ต่างทับศัพท์ด้วยอักษรไทยที่เป็นอักษรต่ำ⁴ ได้แก่ “พ, ท, ค, ซ, ฮ, ช, ม, น, ร” ดังที่แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเทียบเสียงพยัญชนะในตำแหน่งต้นพยางค์แรกตามหลักเกณฑ์ฯ (2555)

ㅂ	ㅈ	ㅊ	ㄷ	ㄹ	ㄲ	ㅋ	ㆁ	ㅇ
พ	ป	ท	ด	ค	ก			
ㅅ	ㅆ	ㅇ	ㅈ	ㅊ	ㅌ	ㄴ	ㄷ	ㄹ
ซ	ฮ	ช	จ	ม	น	ร		

ตามปกติ อักษรต่ำในภาษาไทยเมื่อทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นพยางค์ในคำเป็น จะออกเสียงวรรณยุกต์สามัญ แต่เมื่ออยู่ในคำตายที่ประสมด้วยสระเสียงสั้น จะออกเสียงวรรณยุกต์ตรี (เสียงวรรณยุกต์กลาง – ขึ้น) ซึ่งมีลักษณะการเปลี่ยนระดับขึ้นสูงของเสียงที่ไม่สอดคล้องกับการออกเสียงพยัญชนะเหล่านี้ในภาษาเกาหลี ดังนั้นการทับศัพท์ที่กำหนดให้แยกความสั้น – ยาวของสระจึงมีบทบาทสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดเสียงวรรณยุกต์ที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับในภาษาเกาหลี ดังที่เห็นได้จากตัวอย่างคำทับศัพท์ในคลังข้อมูลที่เปรียบเทียบระหว่างการทับศัพท์ที่จำแนกเสียงสั้น – ยาว กับการทับศัพท์ที่ไม่จำแนกความยาวของเสียงสระ⁵

가로수길 (Garosu-gil) (3)	→	คาโรซูกิล - คะโรซูกิล
남이섬 (Namiseom) (113)	→	นามีซ็อม - นะมิซ็อม
대화 (Daehwa) (155)	→	แทฮวา - แทฮวะ
부여 (Buyeo) (248)	→	พูยอ - พุเยาะ
제주도 (Jeju-do) (502)	→	เชจูโด - เชะจูโดะ

⁴ อักษรต่ำในภาษาไทย ประกอบด้วยรูปพยัญชนะทั้งหมด 24 ตัว ได้แก่ ค, ค, ช, ง, ซ, ฌ, ญ, ฑ, ฒ, ณ, ท, ฐ, น, พ, ฟ, ภ, ม, ย, ร, ล, ว, ฬ และ ฮ

⁵ ส่วนในกรณีของพยางค์ปัดนั้นจะไม่สามารถควบคุมเสียงวรรณยุกต์ได้โดยตรง เนื่องจากหากสะกดด้วยเสียงตัวสะกด เช่น แม่กก แม่กด หรือแม่กบ จะออกเสียงเป็นวรรณยุกต์ตรี แต่จากการพิจารณาคำทับศัพท์ในคลังข้อมูลพบว่า ผู้เขียนหนังสือมีความพยายามในการปรับวิธีการทับศัพท์เพื่อให้สอดคล้องกับการออกเสียงจริง เช่น “고수동굴” (Gosudonggul) ที่ทับศัพท์เป็น “ถ้าโคสุ” (1A, 52) โดยเปลี่ยนพยัญชนะจาก “ซ” เป็น “ส” และ “약수” (Yaksu) ที่ทับศัพท์เป็น “หยักซู” (2A, 385) โดยใช้อักษรนำ “ห”

ลักษณะการจำแนกความสั้น – ยาวของเสียงสระดังกล่าว สอดคล้องกับองค์ความรู้ทางสัทศาสตร์ตามงานวิจัยของ 오재혁 (2016) ที่วัดค่าระยะเวลาของเสียงสระเดี่ยว พบว่า ค่าระยะเวลาของเสียงสระจะสั้นลงเมื่อมีพยัญชนะในตำแหน่งต้นพยางค์และท้ายพยางค์ โดยโครงสร้างพยางค์ “V” ออกเสียงยาวที่สุด เฉลี่ย 89.4 มิลลิวินาที ส่วน “CV”, “VC” และ “CVC” จะมีค่าระยะเวลาลดหล่นกันไปเป็นค่าเฉลี่ย 72.6, 67 และ 54.5 มิลลิวินาที ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ (2555) ที่กำหนดให้พยางค์ปิด (มีเสียงพยัญชนะท้าย) เขียนสะกดด้วยสระเสียงสั้น

อนึ่ง ประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงคือ การใช้เครื่องหมายไม้ไต่คู้ (็) เพื่อกำกับว่าเป็นเสียงสั้น จากการพิจารณาจากคลังข้อมูลคำทับศัพท์พบว่า หนังสือแนะนำเกี่ยวเกือบทั้งหมดพยายามหลีกเลี่ยงการใส่เครื่องหมายไม้ไต่คู้ในพยางค์ที่เป็นเสียงสั้น ดังตัวอย่างของการทับศัพท์ ได้แก่ “강원도” (Gangwon-do) (19) “근정전” (Geunjeongjeon) (82) และ “청와대” (Cheong Wa Dae) (555) ตามรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตัวอย่างการใช้ไม้ไต่คู้ในการทับศัพท์คำในหนังสือแนะนำเกี่ยว

1A	1B	2A	2B	3A	3B
- คังวอนโด	- คังวอน-โด	- คังวอน	- คังวอน - จังหวัดคังวอนโด	- คังว็อน - จังหวัดคังวอน - จังหวัดคังว็อน	- จังหวัดกังวอน
- พระที่นั่ง คินซองจอน	- ตำหนักคิน-จอง- จอน	- ตำหนักคินจอง จอน	- คินซองจอน	- พระที่นั่ง คินจ็องจ็อน	- พระที่นั่ง กึนซองจอน
- ชอง วา แด	- ถนนชองวาแด กิล - ทำเนียบชองวา แด - ทำเนียบรัฐบาล ชองวาแด	- ชองวาแด	- ชอง วา แด	- ช็องวาแด	- ชงวาแด
- ชางด็อกกุง - พระราชวังชาง ด็อก - พระราชวัง ชางด็อกกุง - พระราชวัง ชางด็อกคุง - พระราชวังมรดก โลก ชางด็อกกุง - พระราชวังมรดก โลกชางด็อกคุง	- พระราชวัง ชางด็อกกุง	- ชางด็อกกุง - พระราชวังชาง ด็อก	- ชางด็อกกุง - พระราชวังชาง ด็อก - พระราชวังชาง ด็อก	- ชางด็อก - วังชางด็อก - พระราชวังชาง ด็อก - พระราชวังมรดก โลกชางด็อก	- ชางด็อก - ชางด็อกกุง - พระราชวังชาง ด็อก

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีเพียงหนังสือเล่ม 3B เท่านั้นที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ (2555) อย่างเคร่งครัด โดยมีการเติมไม้ไต่คู้ในพยางค์ปิดที่ประสมด้วยสระ “+” ขณะที่หนังสือนาเทียวทั้งอีก 5 เล่ม เลือกรูปการทับศัพท์โดยไม่ใส่ไม้ไต่คู้เลย ประเด็นนี้จึงถือเป็นข้อพิจารณาสำคัญ เนื่องจาก ภาษาไทยไม่มีการใช้ไม้ไต่คู้ในลักษณะนี้ การใช้ไม้ไต่คู้ปรากฏเฉพาะในสระเสียงสั้น เช่น สระ “เอ”⁶ ดังที่กำชัย ทองหล่อ (2552) ที่ได้กล่าวถึงการใช้ไม้ไต่คู้ไว้ว่า “ไม้ไต่คู้ หรือ ไม้ตายคู้ ใช้เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะที่ประสมกับสระสระที่มีวรรณยุกต์ เพื่อใช้แทนวรรณยุกต์ ในเมื่อมีตัวสะกด เช่น:- เห็น, เป็น, เย็น, เด็ก, แข็ง, เค็ม ฯลฯ และใช้เขียนไว้บนตัว “ก” เพื่อใช้แทนเสียงสระเอาะ ที่มีวรรณยุกต์โท และมีไช้อยู่เพียงตัวเดียวเท่านั้น คือ ก (=เกาะ)”

นอกจากนี้ หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2532 ได้กำหนดเกี่ยวกับใช้ไม้ไต่คู้ว่า โดยทั่วไปจะไม่ใช้ไม้ไต่คู้กับการทับศัพท์คำยืมที่มีที่มาจากภาษาต่างประเทศ ยกเว้นในกรณีที่มีเหตุผลหรือความจำเป็นเฉพาะ โดยระบุว่า “๔. การใช้ไม้ไต่คู้ ควรใช้ในกรณีต่อไปนี้ - ๔.๑ เพื่อให้เห็นแตกต่างจากคำไทย เช่น log = ล็อก ๔.๒ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านแยกพยางค์ได้ถูกต้อง เช่น Okhotsk = โอค็อตสค์”⁷ เช่นเดียวกับที่พบในคลังข้อมูล ที่ผู้เขียนหนังสือพยายามหลีกเลี่ยงการทับศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่บางพยางค์มีการออกเสียงคล้ายกับคำในภาษาไทย โดยการเติมไม้ไต่คู้เข้าไป เช่น เช่น คำว่า “창덕궁” (Changdeokgung) (534) ที่แสดงในตารางที่ 7 ข้างต้น รวมถึงตัวอย่างคำอื่นที่ผู้เขียนหนังสือพยายามเลี่ยงคำว่า ดอก ซอก และ ลอก

도깨비시장 (Doggaebi)	→	ตลาดต็อกเกบี (2B, 159)
석굴암 (Seokguram)	→	ซ็อกกูรัมซอลกิล (2A, 305)
오설록 (O'Sulloc)	→	พิพิธภัณฑชาโอซุลลอค (2A, 423)

อีกทั้งการเติมไม้ไต่คู้ยังช่วยให้ผู้อ่านชาวไทยสามารถแบ่งพยางค์ได้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า “선정전” ทับศัพท์เป็น “พระที่นั่งซ็อนจ็องจ็อน” (3A, 312) และคำว่า “석복헌” ทับศัพท์เป็น “ตำหนักซ็อกบกฮ็อน” (3A, 306) หากไม่ใส่ไม้ไต่คู้ จะต้องทับศัพท์คำเหล่านี้เป็น “พระที่นั่งซอนจองจอน” และ “ตำหนักซอกบกฮอน” ซึ่งทำให้ผู้อ่านแยกพยางค์ได้ยากและอ่านได้ไม่ราบรื่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ควรใส่ไม้ไต่คู้ในกรณีของสระ “เอะ” ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การทับศัพท์ที่ว่า “การทับศัพท์ให้ถอดอักษรในภาษาเดิมพอควรแก่การแสดงที่มาของรูปศัพท์ และให้เขียนในรูปที่อ่านได้สะดวกในภาษาไทย” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563) โดยควรใช้ไม้ไต่คู้เฉพาะในกรณีที่มีเสียงคล้ายกับคำในภาษาไทย หรือในกรณีที่การแยกพยางค์เป็นไปอย่างยากลำบาก

⁶ อันที่จริง ในภาษาไทยก็มีการใช้ไม้ไต่คู้กับสระ “อ” เช่น “หมูหยอง” แต่ก็เป็นคำที่บัญญัติขึ้นในภายหลัง และไม่ได้รับความนิยมจากผู้ใช้ภาษาไทย โดยมักเขียนสะกดคำดังกล่าวว่า “หมูหยอง” และออกเสียงเป็นเสียงสั้น โดยไม่มีการใส่ไม้ไต่คู้

⁷ อ้างอิงจากหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ในสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2563)

3. การจำแนกเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน

หนึ่งในความแตกต่างที่สำคัญระหว่างหลักเกณฑ์ฯ (2555) กับหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมัน คือ การจำแนกเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน หลักเกณฑ์ฯ (2555) จะจำแนกเสียงย่อยของพยัญชนะเสียงกัก ได้แก่ “ㅂ, ㄷ, ㄱ, ㅈ” โดยพยัญชนะเหล่านี้จะออกเป็นเสียงก้องเมื่อตามด้วยหน่วยเสียงก้อง ได้แก่ สระทุกหน่วยเสียง และเสียงพยัญชนะเสียงนาสิกกับเสียงลิ้นไหล ดังข้อมูลในตารางที่ 8 ที่มีการจำแนกเสียงย่อยตามตำแหน่งของคำว่าอยู่ในตำแหน่งต้นคำหรือกลางคำ นอกจากนี้ เสียงเสียดแทรก “ㅅ” ที่เมื่อตามด้วยเสียงกึ่งสระ /j/ ก็จะมีเสียงต่างไปจากเดิม ทั้งนี้ วิธีการทับศัพท์ดังกล่าวแตกต่างจากหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมัน ซึ่งจะใช้หน่วยเสียงเดี่ยวแทนทั้งสองเสียงย่อย โดยหลักเกณฑ์อักษรโรมันกำหนดให้หนึ่งหน่วยเสียงแทนด้วยหนึ่งสัญลักษณ์เท่านั้น

ตารางที่ 8 การจำแนกเสียงย่อยในหลักเกณฑ์การทับศัพท์ฯ (2555)

อักษรโรมัน	อักษรเกาหลี	ตำแหน่ง					
		ต้นพยางค์แรก			ต้นพยางค์อื่น		
		ไทยใช้	ตัวอย่าง	คำทับศัพท์	ไทยใช้	ตัวอย่าง	คำทับศัพท์
b / b	ㅂ บีบ	พ	baji	พาจี้ (กางเกง)	บ	haengbok	แฮ็งบก (ความสุข)
d / d	ㄷ ดีกิด	ท	Daegu	แทกู (ชื่อเมือง)	ด	daedap	แดดัป (ตอบ)
g / g	ㄱ คียอก	ค	Gangwon	คังวอน (ชื่อจังหวัด)	ก	Hanguk	ฮันกุก (ประเทศเกาหลี)
j / j	ㅈ จีอิด	ช	jido	ชีโด (แผนที่)	จ	jujeonja	จูจ็อนจา (กาน้ำ)
s / s*	ㅅ ซ็อด	ซ	sijang	ซีจัง (ตลาด)	ซ	dosi	โทซี (เมือง)

*หมายเหตุ: เมื่อตามด้วยเสียงสระอีหรือสระประสมวี

การจำแนกเสียงย่อยดังกล่าวมีข้อจำกัดหลายประการ โดยสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่

หนึ่ง ความไม่เป็นเอกภาพในการทับศัพท์ เนื่องจากหลักเกณฑ์ฯ (2555) นี้ ครอบคลุมผู้ใช้ทั้งกลุ่มที่มีความรู้และไม่มีความรู้ภาษาเกาหลี ทำให้แต่ละฝ่ายต้องถือปฏิบัติตามวิธีของตน ส่งผลให้เกิดความหลากหลายในการทับศัพท์คำเดียวกัน เช่น คำว่า “제주도” (Jeju-do) ซึ่งเป็นคำที่สะท้อนให้เห็นถึงเสียงย่อยของพยัญชนะในตำแหน่งต้นพยางค์แรกกับตำแหน่งต้นพยางค์อื่นได้ดี โดยหนังสือแต่ละเล่มมีการทับศัพท์ที่แตกต่างกัน ดังนี้ เกาะเชจู (1A) เกาะเจจู (1B) เกาะเชจู (2A) เกาะเจจู (2B) เกาะเชจู (3A) และ เกาะเจจู (3B)

สอง ความไม่เสถียรของการจำแนก เนื่องจากการจำแนกเสียงย่อยตามตำแหน่งของพยัญชนะมีข้อจำกัดหลายประการ เสียงพยัญชนะกักในตำแหน่งต้นพยางค์อื่นอาจไม่จำเป็นต้องออกเป็นเสียงก้องเสมอไป เช่น คำว่า “오륙도” (Oryukdo) (418) ตามกฎการเปลี่ยนแปลงทางเสียง พยางค์สุดท้ายควรทับศัพท์เป็น “โด้” ไม่ใช่ “โด” นอกจากนี้ เมื่อคำศัพท์เดิมเลื่อนตำแหน่งจากต้นพยางค์แรกไปยังตำแหน่งอื่น จะเกิดความไม่แน่นอนว่าควรปรับการทับศัพท์เสียงย่อยตามตำแหน่งใหม่หรือไม่ เช่น คำว่า “남조선” (นามโซซอน) (3B, 114) ซึ่งพยางค์ที่สองอาจทำให้เกิดความสับสนในการจำแนกเสียงย่อย

สาม ความลำบากในการสืบหาคำในภาษาต้นทาง เช่น ในหนังสือนำเที่ยว 2A มีการทับศัพท์วัดสองแห่งว่า “ทงโดซา (Tongdosa)” และ “วัดทงโด (Tongdo Temple)” (581) โดยไม่ระบุอักษรฮันกึลกำกับ ทำให้ไม่สามารถทราบได้ทันทีว่าเป็น “동도사” ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองยงอิน จังหวัดคยองกีโด หรือ “통도사” ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองยั้งช็อน จังหวัดคยองซังนัมโด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ (2555) โดยไม่จำแนกเสียงย่อยของพยัญชนะ แต่ให้ทับศัพท์ด้วยหน่วยเสียงเดียวกันในทุกกรณี เนื่องจากคำยืมภาษาต่างประเทศ (외래어) แตกต่างจากภาษาต่างประเทศ (외국어) ตรงที่เป็นการนำคำจากภาษาอื่นมาใช้ในบริบทของภาษาต้นทาง โดยไม่ได้มุ่งหวังให้ผู้ใช้ทับศัพท์ออกเสียงให้ตรงตามเจ้าของภาษา (임동훈, 1996) อีกทั้ง หลักเกณฑ์ฯ (2555) นี้ยังทำหน้าที่เป็นข้อกำหนดร่วมของผู้ใช้ภาษาไทย เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการเรียกชื่อสิ่งเดียวกัน โดยไม่ก่อให้เกิดความสับสนหรือความแตกต่างในการใช้คำ กล่าวคือ ในกรณีของภาษาเกาหลี แม้พยัญชนะจะออกเสียงเป็นเสียงย่อยต่าง ๆ ตามตำแหน่งของพยางค์ คนเกาหลีก็จะรับรู้ได้ว่าเป็นหน่วยเสียงเดียวกันอยู่แล้ว⁸ ดังนั้น การไม่จำแนกเสียงย่อยในการทับศัพท์จึงไม่ส่งผลต่อความเข้าใจในมโนทัศน์ของคำ แต่กลับช่วยลดความสับสนและเพิ่มความสะดวกในการใช้ภาษาไทยอย่างเป็นเอกภาพ

4. การเปลี่ยนแปลงทางเสียง

ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมัน ข้อกำหนดเบื้องต้นระบุว่า “국어의 로마자 표기는 국어의 표준 발음법에 따라 적는 것을 원칙으로 한다.” (국립국어원, 2014) ข้อความดังกล่าวสื่อความถึงการทับศัพท์ที่ให้พิจารณาจากการออกเสียงภาษามาตรฐานในภาษาเกาหลี ซึ่งเป็นภาษาที่มีกฎการเปลี่ยนแปลงทางเสียงค่อนข้างซับซ้อน อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ฯ (2555) ได้ระบุไว้เฉพาะบางกรณีเท่านั้น ได้แก่ การแทนด้วยเสียงพ่นลม (유기음화) และการแทนด้วยเสียงลิ้นไหล (유음화) รายละเอียดอื่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเสียงไม่ได้อธิบายเป็นข้อความโดยตรง แต่จะแสดงในรูปแบบของตารางเทียบเสียงพยัญชนะแทน กล่าวคือ ตารางดังกล่าวจะแสดงวิธีการทับศัพท์เสียงพยัญชนะที่ปรากฏต่อเนื่องกันตามตำแหน่งและลักษณะของเสียงอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถปฏิบัติตามได้โดยไม่เกิดความกำกวม

⁸ ตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันที่คนไทยรับคำยืมมาจากภาษาอังกฤษได้แก่คำว่า “park” กับ “spark” ที่อิทธิพลของเสียงเสียดแทรก /s/ ทำให้เสียง /p/ มีเสียงย่อยที่ออกเสียงแตกต่างกันออกไป แต่คนไทยก็ใช้หลักการทับศัพท์ด้วยเสียงเดียวกันคือ “ปาร์ก” และ “สปาร์ก” ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ตัวอย่างการทับศัพท์คำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง (ดัดแปลงจากราชบัณฑิตยสถาน (2556))

อักษรโรมัน	อักษรเกาหลี	ตำแหน่งต้นพยางค์อื่น		
		ไทยใช้	ตัวอย่าง	คำทับศัพท์
kh	ㄱ ㅎ คียอก ฮีอิด	ค	chukha	ชูกา (ขอแสดงความยินดี)
ph	ㅍ ㅎ ปียีบ ฮีอิด	พ	iphak	อีพัก (การสอบเข้า)
th	ㅌ ㅎ ทีกิด ฮีอิด	ท	mathyeong	มาทย็อง (พี่ชายคนโต)
n (เมื่อตามหลังเสียง m, n, ŋ)	ㄴ รีอิล	น	Gangneung	คังนึ๊ง (ชื่อเมือง)
l	ㄹ รีอิล	ล	Jeolla	ช็อลลา (ชื่อจังหวัด)

ด้วยเหตุนี้ ในงานวิจัยของเกวลิน ศรีม่วง (2560) จึงเสนอให้มีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในการทับศัพท์ภาษาเกาหลี เนื่องจากการสำรวจคลังคำศัพท์ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวพบว่า มีคำศัพท์จำนวนมากที่ต้องเปลี่ยนเสียงตามกฎการออกเสียงมาตรฐานของภาษาเกาหลี ดังนั้น หลักเกณฑ์ฯ (2555) จึงควรระบุอย่างชัดเจนว่าจะกำหนดให้ทับศัพท์โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางเสียงทั้งหมดหรือไม่ ทั้งนี้ ในหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีเป็นอักษรโรมันได้กำหนดให้ทับศัพท์ตามการออกเสียงจริงทั้งหมด ยกเว้นกรณีของการแทนด้วยเสียงเกร็งที่ไม่ต้องเปลี่ยนตามข้อจำกัดของตัวอักษรโรมัน (국립국어원, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัยที่เห็นว่าควรมีการเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนนี้ เพื่อให้การทับศัพท์ภาษาไทยสามารถสะท้อนการออกเสียงของภาษาเกาหลีได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่างจากคลังข้อมูลพบว่า มีคำศัพท์จำนวนมากที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เช่น การเปลี่ยนเสียงเป็นนาสิก (비음화) แต่ไม่ได้ระบุไว้ในหลักเกณฑ์ฯ (2555) ซึ่งหากผู้เขียนอ้างอิงจากอักษรโรมันเป็นต้นทาง จะช่วยให้การทับศัพท์มีความถูกต้องและไม่สับสน

백마강 (Baengmagang)	→	แม่น้ำเพ็งมากัง (2A, 224)
백록담 (Baengnokdam)	→	ทะเลสาบเพียงน็อกดัม (2A, 223)
대학로 (Daehangno)	→	แทฮังโน (3B, 150)

5. การทับศัพท์ในประเด็นอื่น

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับการทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์ฯ (2555) ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจและควรได้รับการพิจารณาเพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์การทับศัพท์อย่างละเอียดเพิ่มเติม ได้แก่

1) ในหลักเกณฑ์ฯ (2555) ได้ระบุไว้ว่า “คำภาษาเกาหลีที่รับมาใช้ในภาษาไทยเป็นเวลานานแล้ว และเขียนเป็นคำไทยจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปให้ใช้ต่อไปตามเดิม เช่น กิมจิ เทควันโด อาร์ตัง ฮุนได วอน (สกุลเงิน)” อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อระบุว่า มีคำใดบ้างที่ทางราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้ทับศัพท์แตกต่างจากหลักเกณฑ์นี้ เนื่องจากการสำรวจคลังข้อมูลพบว่า มีคำบางคำที่ผู้เขียนหนังสือทุกเล่มใช้รูปแบบการทับศัพท์เหมือนกันทั้งหมด เช่น “เคียงบกกุง” (34), “เมียงดง” (193), “ปูซาน” (244) และ “ซัมซุง” (277) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมรายการคำทับศัพท์เพิ่มเติมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และอาจมีการจัดทำประชาพิจารณ์อย่างเป็นกิจจะลักษณะร่วมกับผู้สอนภาษาเกาหลีและผู้ใช้คำทับศัพท์ทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นบรรทัดฐานร่วมกันในสังคมว่าควรใช้วิธีการทับศัพท์ในรูปแบบใด เพื่อป้องกันความสับสนและสร้างความเป็นเอกภาพในการใช้คำทับศัพท์ในสังคมไทย ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับคำที่อยู่นอกเหนือจากที่หลักเกณฑ์ฯ (2555) กำหนดไว้

2) ในการทับศัพท์ภาษาเกาหลี มีคำบางคำที่ประกอบด้วยตัวเลข โดยเฉพาะตัวเลขที่ปรากฏร่วมกับชื่อถนนหรือซอย เช่น “낙산 4 길” ซึ่งในตัวอย่างปรากฏการทับศัพท์เป็น “ถนนนักษณโพร์” (3A, 99) อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ฯ (2555) ยังไม่ได้ระบุแนวทางการทับศัพท์ตัวเลขประเภทนี้ไว้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรทับศัพท์ตัวเลขเป็นอีกประเด็นที่น่าสนใจและเป็นปัญหาในกระบวนการทับศัพท์ภาษาเกาหลี ซึ่งควรได้รับการกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติม

ภาพที่ 1 ตัวอย่างแนวทางการทับศัพท์ข้อมูลที่เป็นตัวเลข

ดัดแปลงภาพจาก 채의 (2025)

ผู้วิจัยเสนอว่า ควรคงการเขียนตัวเลขด้วยเลขอารบิกตามรูปเดิม แต่ควรมีคำอธิบายหรือคำอ่านกำกับเพื่อแสดงการออกเสียงในภาษาเกาหลี ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวคล้ายกับกรณีชื่อสถานที่ “종로 3가” ซึ่งในข้อมูลการทับศัพท์เป็นอักษรโรมันมีการระบุคำอ่านเพิ่มเติมประกอบ จึงเป็นรูปแบบที่สามารถประยุกต์ใช้กับการทับศัพท์คำที่มีตัวเลขร่วมด้วยในบริบทอื่นได้อย่างเหมาะสม

3) การใส่เครื่องหมาย “-” คั่นระหว่างพยางค์ เป็นกลวิธีที่ผู้เขียนบางรายใช้เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดในการอ่านออกเสียง เช่น คำว่า “가평” (Gapyeong) และ “조계사” (Jogye-sa) ซึ่งทับศัพท์เป็น “กา-พยอง” (2B, 7) และ “วัดโซ-กเยซา” (3A, 503) ตามลำดับ ในอดีตมีการทับศัพท์โดยไม่ได้แบ่งพยางค์ เช่น “(เมือง)แกปยอง” (1A, 1B, 7) และ “ซ็อกยีซา” (2A, 503) ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิดว่าพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สองเป็น

ตัวสะกดของพยางค์ก่อนหน้า สาเหตุเกิดจากระบบเสียงภาษาไทยไม่มีสระประสมที่เกิดจากเสียงกึ่งสระ /j/ รวมกับเสียงสระเดี่ยว ดังนั้นการไม่แบ่งพยางค์อาจทำให้การอ่านออกเสียงคลาดเคลื่อน ในขณะที่สระประสมกลุ่ม /w/ อาจสร้างปัญหาน้อยกว่า เนื่องจากภาษาไทยมีคำควบกล้ำเสียง “ว” ที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็มีข้อยกเว้น เช่น คำว่า “석월” (Seogwol) ที่ทับศัพท์เป็น “ซ็อกโว” (2B, 307) อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีระบุให้ใส่เครื่องหมายขีดระหว่างชื่อเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่ไม่ได้กล่าวถึงกรณีคำอื่น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์โดยเพิ่มข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมาย “-” สำหรับการทับศัพท์คำทั่วไป เพื่อลดความสับสนและช่วยให้ผู้อ่านแบ่งพยางค์ได้ถูกต้อง

อภิปรายผลและเสนอแนะ

จากการรวบรวมคลังข้อมูลคำทับศัพท์และวิเคราะห์เปรียบเทียบทั้งสามช่วง ได้แก่ “ก่อนปี พ.ศ. 2555” “ช่วงปี พ.ศ. 2555–2560” และ “ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561–ปัจจุบัน” พบว่า ช่วงแรกมีความหลากหลายของรูปการทับศัพท์ค่อนข้างสูง เนื่องจากยังไม่มีหลักเกณฑ์การทับศัพท์ที่ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ส่วนในสองช่วงหลัง ผู้วิจัยคาดว่าจะพบแนวโน้มการทับศัพท์ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ (2555) มากขึ้น ทว่า ผลการวิเคราะห์กลับแสดงให้เห็นว่ายังมีคำทับศัพท์จำนวนมากที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยเฉพาะในประเด็นการแปลส่วนคำประเภชชื่อเฉพาะ การจำแนกความสั้น – ยาวของเสียง การจำแนกเสียงย่อยภายในหน่วยเสียงเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางเสียง รวมถึงประเด็นการทับศัพท์อื่น ๆ อีกหลายด้าน

ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลีให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่งานวิจัยก่อนหน้านี้เคยเสนอว่า การทับศัพท์ไม่ควรผ่านอักษรโรมัน แต่ผลวิจัยครั้งนี้กลับชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการใช้อักษรโรมันเป็นสื่อกลาง เพื่อให้ผู้ใช้ที่ไม่มีพื้นความรู้ภาษาเกาหลีสามารถใช้หลักเกณฑ์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การปรับปรุงควรเริ่มจากการแก้ไขปัญหาที่ต้นตอ คือทำให้รูปการทับศัพท์ด้วยอักษรโรมันมีความสอดคล้องและสอดคล้องกับการทับศัพท์เป็นอักษรไทยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในด้านข้อเสนอแนะ งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดจากการใช้คลังข้อมูลที่ได้จากชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในหนังสือ นำเที่ยวเท่านั้น ดังนั้น ในอนาคตควรขยายคลังข้อมูลให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งจากแหล่งออนไลน์และออนไลน์ รวมถึงคำในหมวดหมู่อื่นที่มากกว่าเดิม พร้อมทั้งควรกำหนดแนวทางการใช้เสียงสระและพยัญชนะอย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดมาตรฐานสำหรับคำที่ได้รับการยอมรับในสังคมไทยแล้ว นอกจากนี้ เมื่อมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ ควรนำไปทดสอบทั้งด้านการอ่านออกเสียงของผู้ใช้ภาษาไทย และการรับรู้ของผู้ใช้ภาษาเกาหลี เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาหลักเกณฑ์ให้มีความเป็นเอกภาพ ใช้งานสะดวก และลดความสับสนในการอ่านออกเสียง และการสืบค้นคำในภาษาต้นทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย ทองหล่อ (2552). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). รวมสาส์น.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (5 มิถุนายน 2562). *สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2551 (Tourism Statistics 2008)*. <https://www.mots.go.th/news/category/535>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (23 มกราคม 2568). *สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2566 (Tourism Statistics 2023)*. <https://www.mots.go.th/news/category/704>
- เกวลิน ศรีม่วง. (28 - 29 กรกฎาคม 2559). แนวโน้มการแปลคำวิสามานยนามภาษาเกาหลีในบริบทการท่องเที่ยว - กรณีศึกษาคำวิสามานยนามที่มีคำแปลเป็นคำยืมจากภาษาอื่นในภาษาไทย -. *หนังสือรวมบทความประชุมวิชาการนานาชาติเกาหลีศึกษา - ไทยศึกษา ครั้งที่ 3*, 240-250. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกวลิน ศรีม่วง. (2560). การศึกษาปัญหาหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลี-ไทย : การแปลคำศัพท์เฉพาะทางวัฒนธรรมโดยใช้หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน. *한국어/국학/논총*, 23(2), 205-234.
10.22473/kats.2017.23.2.007
- ตฤตา. (2557). *คู่มือนักเดินทางเกาหลีใต้*. อติตตา พับลิเคชั่น.
- ธนศ สายจิตบริสุทธิ์. (2568). *ระบบเสียงภาษาเกาหลี*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุ่งธีระ. (8 สิงหาคม 2564). ชื่อเฉพาะ...แปลได้ ไทย-ฝรั่งเศส แปลด้วยภาษาศาสตร์ [เอกสารประกอบการบรรยาย]. การบรรยายพิเศษวรรณกรรม อำพรณ โอตระกูล ชาลส์.
- นนทียา จันท์เนตร์ และจิรัฐพร ไทยงูเหลือม. (2556). คำยืมที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(5), 194-205.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/262346>
- นัท. (2551). *เที่ยวไม่จ้อทัวร์ ตีตัวตะลุยเกาหลี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ทิป ไทย อินเตอร์บุค.
- แพรวพยอม บุญยะผลึก. (2547). *คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบัน*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เม ศศิญากร. (2561). *เที่ยวไม่จ้อไกด์ เกาหลี โซล-ปูซาน*. ทิปไทยอินเตอร์บุค.
- มงคล เดชนครินทร์. (2558). *บัญญัติศัพท์-ศัพท์บัญญัติ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเกาหลี*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สิริภพ มหรรฆสุวรรณ. (2566). *เกาหลี (โซล+ปูซาน) เล่มเดียวเที่ยวได้จริง*. The Letter Publishing.
- สิรินาถ ศิริรัตน์. (28 - 29 ตุลาคม 2559). การทับศัพท์คำวิสามานยนามภาษาเกาหลีในภาษาไทย : การศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน. *หนังสือรวมบทความสัมมนาวิชาการแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเกาหลีในประเทศไทย ประจำปี 2559*, 23-38. โรงแรม เดอะไฮท์ รีสอร์ท บางแสน จังหวัดชลบุรี.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับราชบัณฑิตยสภา*.
เอปิช อินเทอร์เน็ตกรุ๊ป.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (9 เมษายน 2561). *ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การทับศัพท์
ภาษาเยอรมัน สเปน ญี่ปุ่น และมลายู*.

<https://www.orst.go.th/pdfs/web/viewer.html?file=/FILEROOM\CABROYINWEB\DRAWER004\GENERAL\DATA0000\00000754.PDF>

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (18 พฤษภาคม 2563). *การทับศัพท์*.

https://www.orst.go.th/iwfm_list.asp?i=0040002104011001%2F63ERJ5716056

อดิศักดิ์ จันทรดวง. (2550). *ใครๆ ก็ไปเที่ยวเกาหลี*. ด้านสุขภาพการพิมพ์.

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. (2555). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

DPlus Guide Team. (2559). *โซล ใครๆ ก็เที่ยวได้ [Edition 2] SEOUL & Around*. โปรวิชั่น.

Lee Gyu-lee. (2025, January 7). From ‘dalgona’ to ‘hyung’, Oxford English Dictionary welcomes
8 new Korean words. [https://www.koreatimes.co.kr/lifestyle/trends/20250107/from-](https://www.koreatimes.co.kr/lifestyle/trends/20250107/from-dalgona-to-hyung-oxford-english-dictionary-welcomes-8-new-korean-words)
[dalgona-to-hyung-oxford-english-dictionary-welcomes-8-new-korean-words](https://www.koreatimes.co.kr/lifestyle/trends/20250107/from-dalgona-to-hyung-oxford-english-dictionary-welcomes-8-new-korean-words)

국립국어원. (2014, December 5) *국어의 로마자 표기법*.

https://korean.go.kr/kornorms/regltn/regltnView.do?regltn_code=0004#a

오재혁. (2016). 음운론적 환경에 따른 국어 단모음의 길이 변화 양상. *겨레어문학*, (57), 185-207.

<https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBe>
[an.artild=ART002183651](https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBe)

임동훈. (1996). 외래어의 특징과 외래어 표기법. *새국어생활* 제 6 권 제 4 호, 국립국어연구원.

https://www.korean.go.kr/nkview/nklife/1996_4/6_2.html?utm_source=chatgpt.com

채의. (2025, November 3). *새 시대의 교차로: 1·3·5 호선 종로 3 가역 완벽 탐방 가이드 (feat. 익선동, 귀금속, 포차 거리)*. <https://blog.naver.com/tourming/224063037118>